

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) JORDBRUK OCH BOSKAPSSKÖTSEL.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1877

(ÅRGÅNG 4.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRAL-BYRÅN.

(POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.)

STOCKHOLM, 1877.
KUNGL. BOKTRYCKERIET,
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Bidrag till Sveriges officiella statistik. N, Jordbruk och boskapsskötsel. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1867-1912.

I denna serie utkom följande delserier:

1867-1912: Hushållningssällskapens berättelser för år ... / jämte sammandrag, utarb. af Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1865-1911 = 1-47 och 1874-1910: Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser för åren ... / utarb. av Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1874-1910 = Årg. 1-37. – Utbruten ur Sammandraget i Hushållningssällskapens årsberättelser.

Föregångare:

Kongl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om jordbruk och boskapsskötsel.

Efterföljare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1913-1963.

Årsväxten / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1963. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1962.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. 2, Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1959.

S. 23: Tab. D 10. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal 1750-1900. Se Diagram Fig. 8.

S. 23-25: Tab. D. 11. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal länsvis 1750-1900.

S. 26: Tab. D 12. Brukningsenheter inom olika storleksgrupper 1885-1910. Se Diagram Fig 9.

S. 33: Tab. E 1. Nyodlingar i hektar 1871-1955.

S. 33: Tab. E 2. Areal av olika ägoslag 1800-1920.

S. 36-38: Tab. E 5. Åkerjordens användning: areal använd för spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 6.

S. 38-40: Tab. E 6. Åkerjordens användning: areal använd för andra växtslag än spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 13.

S. 41: Tab. E 7. Åkerjordens användning 1866-1955: relativ fördelning, %.

S. 44: Tab. E 12. Allmän skördesiffra 1786-1955.

S. 45: Tab. E 13. Utsäde i ton 1802-1820.

S. 45: Tab. E 14. Utsäde i ton 1818-1860.

S. 46: Tab. E 15. Utsäde i ton 1865-1955.

S. 46: Tab. E 16. Skörd i 1 000-tal ton 1802-1820. Se Diagram Fig. 15.

S. 47: Tab. E 17. Skörd i 1 000-tal ton 1818-1860. Se Diagram Fig. 16 och 17.

S. 47-49: Tab. E 18. Skörd av spannmål i 1 000-tal ton 1860-1955. Se Diagram Fig. 16.

S. 50-52: Tab. E 19. Skörd av potatis, rotfrukter, hö och halm i 1 000-tal ton 1866-1955. Se Diagram Fig. 17.

S. 59: Tab. E 27. Skörd i miljoner skördeenheter 1866-1955.

S. 59: Tab. E 28. Skörd i skördeenheter per ha 1866-1955.

S. 60: Tab. E 29. Skörd per ha av vissa växtslag i deciton 1866-1955.

S. 61: Tab. E 31. Husdjur 1805-1820: översikt. Se Diagram Fig. 18 och 19.

S. 61: Tab. E 32. Husdjur 1818-1860. Se Diagram Fig. 18.

S. 62: Tab. E 33. Husdjur 1861-1911. Se Diagram Fig. 18.

S. 63: Tab. E 34. Husdjur 1913-1955. Se Diagram Fig. 18.

S. 67: Tab. E 38. Hästar och kor länsvis 1850-1955: index (1870 = 100).

S. 70: Tab. E 41. Nötkreatursenheter 1871-1955.

S. 70: Tab. E 42. Den vegetabiliska och animaliska produktionen 1871-1955.

S. 71: Tab. E 43. Den animaliska produktionen i 1 000 ton 1871-1913. Se Diagram Fig. 21 och 22.

S. 73: Tab. E 47. Renar 1865-1955.

S. 77: Tab. E 55. Hushållningssällskapen 1882-1955: översikt.

BISOS N digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) med stöd från Riksbankens Jubileumsfond, 2009.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) JORDBRUK OCH BOSKAPSSKÖTSEL.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1877

(ÅRGÅNG 4.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRAL-BYRÅN.

(POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.)

STOCKHOLM, 1877.
KUNGL. BOKTRYCKERIET,
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig berättelse	3-13.
I. Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden 1877.....	4.
Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1877 års skörd.....	7.
II. Quantitativ beräkning af uppgifterna om 1877 års skörd	8.
Tab. Litt. A. Jemförelse mellan 1877 års och 1874-1876 årens grödor, bestämda efter skördade korntal af olika växtslag.....	9.
Tab. Litt. B. Uppgifven vikt å sädesslagen i svenska skålpund pr kubikfot, år 1877.....	12.
Tabellbilaga	14-16.
Tab. N:o 1. Sammandrag af Kronolänsmännens rapporter om skörden år 1877.....	14.
Tab. N:o 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1877.....	16.
Résumé	17.

STORMÄGTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Omedelbart efter inberget af 1874, 1875 och 1876 års grödor har Statistiska Centralbyrån, jemlikt Eders Kungl. Maj:ts Nådiga bref den 5 Juni 1874, afgifvit underdåniga redogörelser, upptagande såväl Länsstyrelsernas meddelade allmänna omdömen om årsväxten under nämnda år i de olika länen jemte Centralbyråns sammanfattning deraf för hela riket, som ock byråns beräkningar öfver den skördade mängden af de vigtigaste växtslagen. Till grund för dessa be-

räkningar hafva förelegat dels särskildt afgifna rapporter från rikets samtliga kronolänsmän om det skördade korntalet i hvarje distrikt, dels den genom Hushållningssällskapen vunna kunskapen om de olika växtslagens utsädesmängd.

Likartad redogörelse för innevarande år 1877, hvilken redogörelse sålunda är den fjerde i ordningen af detta slag, utbeder sig Statistiska Centralbyrån att härmed få underdånigst afgifva.

I.

Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden 1877.

I den vanliga länsordningen meddelas ur dessa omdömen följande utdrag, nemligen:

för *Stockholms län* (ink. till Stat. C.-B. d. 12 Nov. 1877):

»att skörden anses vara *under medelmåttan*»;

för *Uppsala län* (ink. d. 19 Nov.):

»att skörden i Uppsala län innevarande år i sin helhet bedömd utfallit *under medelmåttan*»;

för *Södermanlands län* (ink. d. 5 Nov.):

»att afkastningen af hvetet närmar sig missväxt och af råg är långt *under medelmåttan*; att af vårsädet kornet lemnar *medelmåttig* samt hafre och blandsäd något mera än *medelmåttig* skörd, hvar emot afkastningen af baljväxter och potatis likasom äfven höfångsten utfallit något *under medelmåttan*; äfvensom att årets gröda, i allmänhet bedömd, kan anses vara *under medelmåttan* till såväl mängd som beskaffenhet»;

för *Östergötlands län* (ink. d. 6 Nov.):

»att höstsädet af råg och hvete, ehuru i allmänhet utsådt i väl beredd jord och på hösten vackert uppkommet, under vintern samt den långa och kalla våren illa medfors, så att detsamma, som dertill inbergats under ogynsamma väderleksförhållanden, i allmänhet lemnat en afkastning *betydligt under medelmåttan* och på åtskilliga trakter af länet gränsande till missväxt;

att deremot vårsäden, af korn, blandsäd och hafre äfvensom arter, fastän sent sådd och starkt frestad af den under början af sommaren envist rådande kalla och torra väderleken, likväl genom det efter medio af Juli månad ymnigt erhållna regn betydligt upphjelpes, så att dessa sädeslag, ehuru sent mogna och därför kanske icke fullt matade, då säden måste aftagas, likväl lemnat en, synnerligen hvad kvantiteten beträffar, god skörd och därför i allmänhet kan anses hafva utfallit *öfver medelmåttan*;

att jemväl potatis och andra rotfrukter, ehuru äfven de i början ledo något af den ihärdiga torkan, likväl upphjelpes genom det på eftersommaren fallna ymniga regn och därför lemnat *fullt medelmåttig* afkastning, ehuru fördelen deraf i någon mån minskas derigenom, att potatisen nästan öfverallt, der den icke växt på ren sandjord, varit icke obetydligt angripen af röta;

att skörden af säd och rotfrukter fördenskull kan i genomskärning anses *medelmåttig*;

att deremot *foderskörden* såväl å naturliga ängar som vallar utfallit *betydligt under medelmåttan*, så att, då dertill kommer, att råghalmen dels i allmänhet varit klen, dels ock inbergats under ogynsam väderlek samt nästan alla gamla halmförråd äro alldeles uttömda, ladugårdarne måste, om icke reduceras, med största beräkning skötas och med vårsädehalm framfödas, derest *foderbrist skall undvikas*»;

för *Jönköpings län* (ink. d. 29 Okt.):

»att då hvetet, som likväl endast i ringare omfattning odlas, i medeltal icke lemnar fullt femte kornet;

då rågen i medeltal icke heller lemnar fullt femte kornet och nom flere delar af länet tagit skada af frost;

då skörden af korn likaledes understiger femte kornet; så och ehuru skörden af hafre och blandsäd utfallit gynsammare samt flerestädes lemnar god afkastning, särdeles af halm,

anser Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, med hänsigt äfven dertill att *potatisskörden*, som i medeltal lemnar omkring sju kornet, delvis blifvit af mindre god beskaffenhet, utfallet af skörden, i allmänhet bedömd, böra betecknas såsom varande *under medelmåttan*.

På det hela har dock årets skörd utfallit vida fördelaktigare än som i anseende till den ihållande regniga väderleken under sommaren och hösten, jemte tidigt inträffade nattfroster, kunde emotses; och förefinnes med all säkerhet öfverskott af spanmål till afsalu, likasom fodertillgången är för behovet fullt tillräcklig»;

för *Kronobergs län* (ink. d. 2 Nov.):

»att halm skörden blifvit fullt *medelmåttig*, men sädes- och höskörden endast *medelmåttig*»;

för *Kalmar län* (ink. d. 27 Okt.):

»I flere trakter af länet tog höstsäden skada af den torra och kyliga, ofta med nattfroster förenade väderlek, som rådde under sistlidna vår och fortfor till långt fram i Juni månad. Deraf fördröjdes äfven vårutsädet, som hade svårt att komma sig för. Ymnig nederbörd under sommaren förbättrade emellertid utsigterna så tillvida, att sädesgrödorna kommo i frodig växt, men värmen var icke tillräcklig för att i den mån man hade hoppats, befordra fröbildningen och mognaden. Skörden försvårades af det myckna regnet, och en del af säden har befunnits skadad deraf.

Såsom allmänt omdöme torde kunna antagas, att skörden utfallit af höstsäd *under medelmåttan*, af vårsäd *fullt medelmåttig*, af potatis god, samt af hö- och halmfoder *betydligt under medelmåttan*. Tillgångarne på hvete och råg torde svårigen fullt förslå för länet eget behof; men deremot kunna säkerligen betydliga kvantiteter hafre och potatis afyttras till andra orter. Foderförrådet blifver antagligen alltför knappt, om icke antingen kreaturens antal minskas eller ock säd mera än förr användes vid deras utfodring»;

för *Gotlands län* (ink. d. 2 Nov.):

»Ehuru våren och första delen af sommaren ända intill slutet af Juni innevarande år var särdeles kall, så att till och med kort före midsommartiden rågen på vissa ställen led skada af frost, inträffade dock derefter en gynsam väderlek, hvilken, äfven om icke gräsväxten i synnerlig mån kunde förbättras, likväl hade ett särdeles välgörande inflytande på sädesgrödan, isynnerhet vårsäden, och jemväl å rotfrukterna. Luften afkyldes visserligen under Juli, Augusti och September månader genom ofta påkommande nederbörd, så att mognaden började långt senare än under vanliga år, men detta förhållande invercade ej särdeles menligt på sädesgrödans beskaffenhet. Bergningsvädret var till följd af den ihållande nederbörden svårt och sädesgrödan blef icke slutbergad på många orter förr än i medio af denna månad (Oktober). Bergningsarbete med rotfrukter pågår ännu. Sädesgrödan kan ändock anses vara i allmänhet väl inbergad.

Enligt hvad de från olika länsmansdistrikten inkomna uppgifter utvisa, anser sig Konungens Befallningshafvande böra angående skörden inom länet antaga:

att hvetet lemnat afkastning öfver medelmåttan;

att rågen gifvit medelmåttig skörd;

att korn, blandsäd, hafre och arter lemnat en särdeles god skörd;

att bönor och vicker, som dock föga odlas, lemnat medelmåttig afkastning;

att rapsen, som äfven obetydligt odlas, gifvit medelmåttig skörd;

att potatis och andra rotfrukter, hvilka senare dock förekomma i allmänhet endast vid de större jordbruken, lemnat en särdeles god afkastning;

att lin och hampa, som likväl knappast till husbehof odlas, gifvit god afkomst;

att höskörden såväl på odlad jord som på de naturliga ängarne i allmänhet lemnat en skörd under medelmåttan;

att halmtillgången af höstsäden blifvit medelmåttig, men af vårsäden mycket god;

att sädestillgången för länets behof är tillräcklig samt hvete och särdeles korn i myckenhet till afsalu; samt

att säd och foder är, såsom i allmänhet välbergad, af god beskaffenhet och fodertillgången tillräcklig för länets behof.

Konungens Befallningshafvande anser sig derföre kunna om inrevarande års skörd meddela det allmänna omdöme, att skörden i sin helhet inom länet blifvit god»;

för *Blekinge län* (ink. d. 22 Okt.):

»att skörden anses hafva blifvit i fråga om sädesafkastningen medelmåttig och beträffande fodertillgången under medelmåttan»;

för *Kristianstads län* (ink. d. 3 Nov.):

»Enär af kronolänsmännens rapporter framgår, att sädesskörden i fyra distrikt varit god, i tio distrikt tillräcklig för ortens behof och lemna överskott till afsalu, i sex distrikt i allmänhet tillräcklig för eget behof och i trenne distrikt otillräcklig för ortens behof, samt att fodertillgången i tvenne distrikt är god, i sexton distrikt tillräcklig för ortens eget behof, i trenne distrikt knapp tillräcklig och i tvenne distrikt otillräcklig; så anser sig länsstyrelsen kunna afgifva det allmänna omdöme om årets skörd inom länet, att den varit medelmåttig»;

för *Malmöhus län* (ink. d. 29 Okt.):

»att skörden kan anses knapp medelmåttig»;

för *Hallands län* (ink. d. 20 Okt.):

»att skörden här i länet kan anses hafva utfallit, foderskörden mycket under medelmåttan och öfriga skörden nära medelmåttig»;

för *Göteborgs och Bohus län* (ink. d. 29 Okt.):

»Oaktadt den ovanligt kyliga och regniga sommaren har sädes- skörden blifvit bättre, än man kunnat hoppas och lemna överskott till afsalu utöfver länets eget behof. Rågen, som flerstädes tagit skada under den långvariga vintern och kalla våren, har på vissa ställen misslyckats, och inom Svarteborgs socken, men synnerligast inom Nafverstads och Mo socknar, har hafreskörden å flere hemman förstörts af en svår hagelby. Som säden mognade sent, försiggick bergningen hufvudsakligen under den på sensommaren inträffade gynsammare väderleken, och kan sädesskörden anses öfverhufvud hafva lemnat medelmåttig afkastning.

Detta är deremot ej förhållandet med höskörden, utan har denna i allmänhet utfallit vida under medelmåttan, mångenstädes endast lemnande en ganska svag skörd; och då halmafkastningen äfven blifvit ringare än vanligt, måste, för undvikande i möjligaste mån af foderbrist, ladugårdsbesättningarna minskas genom försäljning eller nedslagtning.

Potatisen har i allmänhet lemnat en hvad kvantiteten angår god afkastning, men är så starkt angripen af röta, att skörden i kvalitativt afseende måste anses vara under medelmåttan»;

för *Elfsborgs län* (ink. d. 19 Nov.):

»Såsom rapporterna utmärka, har höstsäden, som hufvudsakligen består af råg, under vintern samt den långa och kalla våren blifvit illa medfaren och derjemte inbergats under ogynsam väderlek, så att detta säde i allmänhet lemnat en afkastning, betydligt under medelmåttan.

Deremot har vårsäden, hufvudsakligen bestående af hafre, väl till en början hämmats af den under försommaren rådande kalla och torra väderleken, men likväl, efter det under Juli månad erhållna regn, blifvit så upphjelp, att vårsäden lemnat en ymnig skörd, ehuru densamma mognat så sent, att den icke vid tiden för skörden varit fullt matad; och kan vid sådana förhållanden skörden efter detta utsäde anses hafva utfallit öfver medelmåttan.

Äfven af potatis och andra rotfrukter har i allmänhet erhållits en temligen god skörd, ehuru den nästan öfver allt torde vara icke obetydligt angripen af röta.

Hvad slutligen angår foderskörden, har den såväl å naturliga ängar som vallar utfallit betydligt under medelmåttan, så att, då råghalmen är klen och blifvit illa bergad, fodertillgången torde blifva knapp.

På grund häraf torde såsom allmänt omdöme om skörden inom länet kunna uttalas, att den är nära medelmåttan»;

för *Skaraborgs län* (ink. d. 29 Okt.):

»att höskörden utfallit ej obetydligt under medelmåttan, eller omkring en tredjedel mindre än i medelgoda år, hvaraf dock ej någon synnerlig minskning af ladugårdsbesättningarna torde vara att befara, enär halmtillgången efter vårsäden är mera än vanligt riklig; samt att af sädesväxterna:

hvetet gifvit högst ringa, råg mindre än medelmåttig och hafren god skörd, ehuru sistnämnda sädeslag, i anseende till regn under bergningstiden och i allmänhet kall väderlek, inkommit i ladorna delvis omogen och i kvalitativt hänseende af sämre beskaffenhet, så att fullviktig hafre af årets skörd här i länet endast undantagsvis torde förekomma.

Potatisen anses komma att gifva medelmåttig afkastning, ehuru från flertalet orter klagas öfver dess sämre beskaffenhet och benägenhet för röta.

Öfriga rotfrukter äro i allmänhet särdeles litet gifvande»;

för *Vermlands län* (ink. d. 7 Nov.):

»att skörden af såväl höst- som vårsäd kan anses hafva i allmänhet utfallit medelmåttigt, men att inom flere orter af länet vårsäden lidit skada af frost och i allmänhet är af mindre god beskaffenhet, samt att beträffande tillgången på foder, höafkastningen torde hafva utfallit under medelmåttan, men halmtillgången deremot vara fullt medelmåttig och af god beskaffenhet»;

för *Örebro län* (ink. d. 1 Nov.):

»att afkastningen af hvete och råg kan anses under medelmåttan, af hafre och annan vårsäd till mängden mycket god, men till sin beskaffenhet endast medelmåttig samt af potatis och andra rotfrukter medelmåttig; att höfångsten varit på de flesta ställen under medelmåttan; samt att skörden, i allmänhet bedömd, torde kunna antagas hafva utfallit något under medelmåttan»;

för *Vestmanlands län* (ink. d. 5 Nov.):

»att skörden anses vara under medelmåttan»;

för *Kopparbergs län* (ink. d. 10 Nov.):

»att höstsädet, bestående hufvudsakligen af råg och i länets sydligare delar till någon ringa mån äfven af hvete, lemnat en skörd under medelmåttan och af mindre god beskaffenhet;

att vårsädet, hvaraf för det mesta odlas *hafre*, men äfven flere slag af blandsäd och i vissa socknar korn, äfvensom ärter, gifvit i allmänhet vida under medelmåttan för det mesta af dålig beskaffenhet, och i de öfre socknarne af Vesterdals, Ofvan- och Nedansiljans fögderin, till följd af derstädes inträffade svårare frostsador, *missväxt*, eller nära derintill;

att af *potatis* skörden utfallit under medelmåttan, men i allmänhet af god beskaffenhet utom i de öfre socknarne;

att *höafkastningen* varit icke fullt medelmåttig, men af god beskaffenhet, samt *halmtillgången* af höstsädet under medelmåttan, men af vårsädet god och välbergad.

Med afseende å hvad sålunda förekommit och hvad kronofogdarne, i anledning af länsmännens uppgifter, yttrat, kan såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd antagas, att den utfallit vida under medelmåttan»;

för *Gefleborgs län* (ink. d. 26 Okt.):

»att sädesskörden i allmänhet utfallit något under medelmåttan, men att deremot foderskörden lemnat delvis god och i allmänhet medelmåttig afkastning»;

för *Vesternorrlands län* (ink. d. 1 o. 3 Nov.):

»att innevarande års skörd inom Vesternorrlands län utfallit i *Medelpad* något under medelmåttan och i *Ångermanland* betydligt under medelmåttan, hvartill kommer att säden uti flere socknar blifvit frostsadad och måst skördas omogen».

för *Jemtlands län* (ink. d. 8 Nov.):

»att på den ovanligt sena våren följde en kall och regnig sommar, att nattfroster, ehuru af lindrigare beskaffenhet, inträffade redan i Augusti månad; att i medlet af September svår frost första gången och sedermera upprepade gånger inträffat, hvarigenom på de flesta ställen nästan ingen sädesafkastning erhöles; att äfven den säd, som skördats tidigt ehuru halfmogen och som till en början antogs vara oskadad, sedermera befunnits i det närmaste oduglig; samt att följaktligen, ehuru länsmännens rapporter för en del orter upptaga icke så synnerligt lågt korntal, nästan allmän *missväxt* måste anses vara förhanden.

Äfven höskörden har i allmänhet utfallit under medelmåttan, men ersättes till en del genom rik tillgång på halm»;

för *Vesterbottens län* (ink. d. 5 Nov.):

»Jorden tillfrös hårdt och djupt under sistlidne års höst och den derpå följande vintern, och snösmältningen sistlidne vår inträffade två till tre veckor senare än vanligt; till följd hvaraf ock höstutsädet hindrades i sin fortkomst och vårsädden hann ej fullbordas förr än närmast före midsommar.

Under Juni och Juli månader var väderleken i allmänhet kylig och natten till den 23 i sistnämnde månad inträffade lindrig frost. Med ingången af Augusti månad inträdde någon värme, hvarförutom välgörande regn föll understundom, så att vegetationen ej obetydligt upphjelpes och sädesgrödan visade sig rätt lofvande; men dessa förhoppningar blefvo, hvad sädesgrödan beträffar, i det närmaste tillintetgjorda genom de skarpa nattfroster, som efter medlet af Augusti månad och i början af September inträffade. Höbergning-

gen har försiggått under i allmänhet särdeles gynsam väderlek; och inbergandet af den frusna sädesgrödan har icke heller uti någon anmärkningsvärd grad försvårats af regn.

Höafkastningen kan anses hafva utfallit under medelmåttan, men är af god beskaffenhet; å sädes- och potatisgrödan har nära *missväxt* inträffat. Någon brist å födoämnen intill nästa års skörd är dock icke att befara, enär affärsmännen från andra orter redan hemtagit, såsom det vill synas, tillräckliga förråd»;

för *Norrbottnens län* (ink. d. 3 o. 8 Nov.):

»Efter regnig höst, tillfrös den vattendränkta marken i slutet af Oktober och betäcktes med något snö i medlet af November, hvar efter sträng köld rådde under förvintern, genom hvilken kälen trängde ned ovanligt djupt i jorden. Den egentliga vintern var utmärkt af täta snöfall och jemn, dock ej sträng kyla, så att icke under hela denna tid inföll någon enda blidvädersdag.

Snön qvarlåg långt in i Maj, hvilken månad var kall och torr, så att kälen icke gick ur jorden. Såningstiden inträffade derför sent och sädden verkställdes mellan den 5 och 20 Juni, utan att jorden dock vid den tiden i allmänhet kunde sägas vara befriad från kälen och hafva börjat taga värme. Hela Juni månad var kall. Det regn, som under dess senare del föll, var äfven kallt. Någon lifaktighet visade hvarken gräs- ej heller sädesfälten derföre förr än i Juli månad, hvilkens senare hälft var utmärkt af hög värme och åtminstone i det inre landet af en jemn nederbörd, hvarigenom växterna ganska hastigt utvecklades och visade sig hvad sädesväxterna vidkommer ganska lofvande, ehuru för årstiden litet försigkomna.

Första delen af Augusti månad var varm, torr och blåsig. Med den 16 inträdde kallare väderlek och frost föll på nätterna mellan den 16 och 24 Augusti flerstädes inom länet. Gräset, som här egentligen har sin växttid under Juni och början af Juli månader, har till följd af den djupa kälen på äldre vallar lemnat ringa, på väl skötta yngre och bättre afdikade medelmåttig afkastning. Ängar vid elfvar och bäckar hafva lemnat god, ängar på myrar ringa afkastning, emedan kälen knappt under hela sommaren der gått ur marken. Stråväxterna hade vid den tid, då nattfroster påkommo, icke nått den mognad, att de kunde motstå denna kyla och potatisblasten affrös nästan öfverallt uti länet. Det mest försigkomna af stråsåden skars omedelbart efter det frosten började visa sig, och skörden pågick oafbrutet derefter af det äfven mindre försigkomna. Det som icke hunnit taga någon mat afmejades till grönfoder. Skörden af säd har med anledning af alla dessa missgynnande förhållanden blifvit mycket svag nästan öfverallt och af allt. Af det korn, som skördats, är icke mycket dugligt till utsäde och af potatis, den rotfrukt, som egentligen odlas, har knappt så mycket erhöles, som utsädet. Lägges dertill, att höskörden utfallit under medelmåttan, så torde skördeåret vara ett af de ofördelaktigaste under de senare decennierna, och anser länsstyrelsen, att omdömet om skörden i hela länet, då total *missväxt* har inträffat uti större delen af Torneå fögderi samt lappmarkssocknarna, är nära *missväxt*.

Efter ett sådant skördeår skulle det vara svårt för befolkningen att lifnära sig till nästa skörd och få sina tegar besädda nästa vår, såvida icke de föregående åren varit lyckligare och befolkningen hade förråd kvar, så väl till utsäde nästa år som till någon del af brödfödan. De uppgifter, som länsstyrelsen infortrat från alla delar af länet, bevisa, att tillräckligt af utsädeskorn finnes öfverallt, med undantag af i Pajala och lappmarkssocknarna, hvilka dock anses kunna få sitt behof fylldt från kustlandssocknarna. Deremot varder brist på potatis till utsäde, såvida icke sådan kan hemskaffas nästa

vår söderifrån. För brödfödan är emellertid största delen af länets befolkning helt och hållet hänvisad till spanmålsförräder, som genom affärsmännen hemtagits. Dessa förråd äro rätt betydliga och utan tvifvel fullt tillräckliga för behofvet intill nästa års sommar. Till Luleå har t. ex. hemtagits 78,700 centner diverse mjöl, 2,950 kubikfot korn och 6,000 kubikfot råg, samt i proportion derefter till de andra hamnarna uti länet.

Uti vissa delar af länet saknas för närvarande arbetsförtjenst, men länsstyrelsen hoppas, i händelse de framställningar om statsauslag för allmänna arbeten, som härifrån ingifvits, varda i Nåder bifallna, kunna nästan öfverallt bereda sådan, hvadan huru missgynnande än skördens utfall blifvit och huru bekymmersam än inom vissa delar af länet den närmaste framtiden synes för befolkningen, länsstyrelsen fortfarande hyser det hoppet, att länet skall utan direkt understöd draga sig fram till nästa skörd».

Sammanfattas ofvan meddelade omdömen i hvad de gälla skörden i sin *helhet* inom hvarje län, erhålles följande

Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1877 års skörd.

Stockholms	län ... under medelmåttan.
Uppsala	» ... under medelmåttan.
Södermanlands	» ... under medelmåttan.
Östergötlands	» ... medelmåttig.
Jönköpings	» ... under medelmåttan.
Kronobergs	» ... medelmåttig ¹⁾ .
Kalmar	» ... medelmåttig ¹⁾ .
Gotlands	» ... god.
Blekinge	» ... medelmåttig ¹⁾ .
Kristianstads	» ... medelmåttig.
Malmöhus	» ... knappt medelmåttig.
Hallands	» ... under medelmåttan ¹⁾ .
Göteborgs och Bohus	» ... nära medelmåttig ¹⁾ .
Elfsborgs	» ... nära medelmåttan.
Skaraborgs	» ... nära medelmåttig ¹⁾ .
Vermlands	» ... medelmåttig ¹⁾ .
Örebro	» ... något under medelmåttan.
Vestmanlands	» ... under medelmåttan.
Kopparbergs	» ... vida under medelmåttan.
Gefleborgs	» ... något under medelmåttan ¹⁾ .
Vesternorrlands	» ... under medelmåttan ¹⁾ .
Jemtlands	» ... nästan allmän missväxt.
Vesterbottens	» ... nära missväxt ¹⁾ .
Norrbottens	» ... nära missväxt.

Hela riket ... nära medelmåttig.

Med bibehållande af samma värdeskala som i första årgången af detta slags berättelser finnes angifven, har 1877

års skörd utfallit enligt förestående sammandrag sålunda, att den blifvit:

god	i 1 län med 2 % af rikets utsäde
medelmåttig	i 6 » » 31 % » » »
nära medelmåttig eller knappt medelmåttig ...	i 4 » » 30 % » » »
under medelmåttan eller något under medelmåttan	i 9 » » 31 % » » »
vida under medelmåttan...	i 1 » » 3 % » » »
nästan allmän missväxt eller nära missväxt	i 3 » » 3 % » » »

Totalomdömena hålla sig sålunda mest omkring uttrycken »medelmåttig», »nära medelmåttig», och »under medelmåttan», hvilka derför ock mötas i det här ofvan för hela riket sammanfattade omdömet: »nära medelmåttig». Samma uttryck erhålles ock genom begagnande af en i 1874 års årsväxtberättelse angifven värdeskala, då såsom uttryck för hela skörden relativa talet 5,4 framgår, motsvarande just detta tal i det närmaste slutomdömet *nära medelmåttig*.

Ehuru i och för sig icke särdeles gynnsamt kan detta totalomdöme ändock förefalla något för högt, då man känner, hurusom i vida trakter af riket, eller i större delen af Norrland, skörden gifvit total missväxt eller nära derintill, men härvid bör ej förbises, att dessa ogynnsamma förhållanden träffat sådana trakter, som just i följd af sin ringa skörd äfven under goda år hafva föga inflytande, då fråga är om rikets skörd i sin helhet. I detta fall är det de sydligare och de egentligen sädesproducerande länen, som fälla utslaget, och då i dessa nu erhållits en i det hela taget temligen god vårsädesskörd, så ligger häri förklaringsgrunden, hvarför oaktadt en mängd missgynnande omständigheter för rikets skörd denna ändock ej uppskattats sämre än nära medelmåttan.

Betydelsen af det här ofvan funna relativa totalvärdet 5,4 för 1877 års skörd torde bäst framgå ur följande jämförelse med förutgångna år:

skörd år	relativt värde	motsvarande allmänt omdöme.
1877.....	5,4.....	nära medelmåttig.
1876.....	5,9.....	nästan medelmåttig.
1875.....	7,0.....	öfver medelmåttan.
1874.....	5,4.....	nära medelmåttig.
1873.....	6,7.....	mer än fullt medelmåttig.
1872.....	6,4.....	fullt medelmåttig.
1871.....	7,1.....	öfver medelmåttan.
1870.....	7,4.....	nära god.
1869.....	7,2.....	mer än öfver medelmåttan.
1868.....	4,9.....	knappt under medelmåttan.
1867.....	5,2.....	under medelmåttan.
1866.....	6,1.....	medelmåttig.
1865.....	5,4.....	nära medelmåttig.

¹⁾ Jfr ordalydelsen i ofvanstående utdrag ur länsredogörelsen.

Enligt denna öfversigt skulle 1877 års skörd utfallit lika med 1874 års, och hafva under senaste 10 år endast året 1867 och ännu mera olycksåret 1868 lemnat svagare gröda.

Under sådana förhållanden kan man ej antaga, det innevarande års skörd skall gifva någon mera betydande sädeselexport. Visserligen torde landet kunna undvara åtskilligt af den inbergade vårsäden, isynnerhet och såsom vanligt af hafre, men deremot torde behovet af höstsäd redan hafva insetts vara betydligt större än hvad året gifvit, i följd hvaraf exportöfverskottet antagligen till sluta icke kommer att ställa sig särdeles gynnsamt för riket. De faktorer, som i afseende på såväl export som import inverka, äro dock alltför många, att man skulle med någon tillförsigt kunna inlåta sig på en bestämd kalkyl i detta hänseende, men emellertid torde det ej vara utan sin praktiska betydelse att sammanställa ofvanstående relativa värden med de exportöfverskott, som hvarje års skörd gifvit, och torde i detta fall uppmärksamheten isynnerhet riktas derpå, hurusom de båda talserierna genom höjningar och sänkningar från det ena året till det andra ganska troget följa hvarandra, nemligen sålunda:

Exportöfverskott
i kubikfot.

af 1876 års skörd med rel. värdet 5,9	(omkring)	6,550,000.
» 1875	»	7,0
» 1874	»	5,4
» 1873	»	6,7
» 1872	»	6,4
» 1871	»	7,1
» 1870	»	7,4
» 1869	»	7,2
» 1868	»	4,9 (importöfversk.) — 748,377.
» 1867	»	5,2
» 1866	»	6,1
» 1865	»	5,4

Huru nära intill 1877 års relativa värde (5,4) exportöfverskottet kommer att ställa sig, kan först inom ett år här efter afgöras, när exportöfverskottet är här antaget vara det quantum af hvarje skördeårs sädesproduktion, som under loppet af näst efterföljande Oktober—September månader blifvit utfördt utöfver beloppet af det införda.

II.

Quantitativ beräkning af uppgifterna om 1877 års skörd.

De för denna beräkning nödiga tvenne faktorerna, utsädesmängden och det skördade korntalet, hafva för detta år erhållits på samma sätt som under de föregående trenne åren.

Utsädesmängden är nemligen af Hushållningssällskapen

angifven för hela riket senast år 1875, och har denna antagits vara densamma äfven för nu innevarande år, likväl med följande korrektioner. Enligt hvad nämnda berättelser angifva, har nemligen tillökningen (+) eller minskningen (—) under senaste fem år i de olika växtslagens utsäde varit följande:

	Från 1870 till 1871.	Från 1871 till 1872.	Från 1872 till 1873.	Från 1873 till 1874.	Från 1874 till 1875.
	%	%	%	%	%
Hvete, höst.....	+ 2,90	+ 3,21	+ 5,65	+ 4,47	+ 2,66
» vår.....	+ 3,82	+ 5,50	+ 26,32	— 4,91	— 1,05
Råg, höst.....	+ 1,89	— 0,62	+ 0,68	— 0,76	+ 0,90
» vår.....	+ 1,28	— 6,25	— 16,01	— 5,59	+ 3,38
Korn.....	+ 1,05	+ 0,03	+ 0,34	+ 2,23	+ 0,80
Hafre.....	+ 3,04	+ 1,88	+ 3,28	+ 0,37	+ 3,64
Blandsäd.....	+ 0,48	+ 1,98	— 1,27	+ 2,98	— 0,72
Ärter.....	+ 2,98	+ 1,55	— 1,07	— 0,24	— 0,36
Bönor.....	+ 1,77	+ 0,17	+ 8,22	— 2,47	+ 2,37
Vicker.....	+ 5,26	+ 3,13	+ 11,70	— 0,70	+ 3,68
Bohvete.....	+ 7,86	— 6,65	— 18,90	— 48,48	+ 195,74
Raps.....	?	?	— 49,14	— 22,03	+ 189,13
Potatis.....	+ 2,07	+ 0,48	+ 0,98	+ 2,80	+ 0,68

Denna tabellariska öfversigt visar, att endast hösthvete, korn, hafre, vicker (?) och potatis varit uti en temligen jemn tillväxt i fråga om utsädet, under det att af de öfriga växtslagen utsåts än mera än mindre det ena och det andra året. Medeltalet för årstillväxten under de fem åren 1871—1875 utgör:

för hösthvete.....	3,78 %.
» korn.....	0,89 »
» hafre.....	2,44 »
» vicker.....	4,61 »
» potatis.....	1,40 »

Det kända utsädet 1875, ökad med 2 gånger detta procenttal för nyssnämnda fem växtslag, men i fråga om de öfriga lemnadt oförändradt, har vid beräkningarna i denna berättelse ansetts vara 1877 års sannolika utsäde, hvilket för hela riket gifvit följande tal:

Hvete, höst-.....	627,727 kub.-fot.
» vår.....	46,853 »
Råg, höst-.....	3,601,707 »
» vår.....	50,741 »
Korn.....	3,112,217 »
Hafre.....	10,248,604 »
Blandsäd.....	1,088,225 »
Ärter.....	396,520 »
Bönor.....	73,861 »
Vicker.....	232,588 »
Bohvete.....	5,683 »
Raps.....	836 »
Potatis.....	9,949,687 »

Der något sådessa gifvit ingen kärna utan endast grönfoder, har vid slutliga beräkningen nödigt afdrag af utsäde gjorts och har sålunda totalutsädet af korn minskats till 3,110,826, af hafre till 10,248,442, af blandsäd till 1,073,609, af ärter till 386,188, af vicker till 191,658, af bohvete till 5,190 och af raps till 817 kubikfot.

Det skördade korntalet är ur kronolänsmännens direkta uppgifter, hvar och en för sitt distrikt, beräknadt enligt den i första årgången af dessa årsväxtberättelser angifna metoden,

och återfinnas de sålunda beräknade medelkorntalen, för hvarje län särskildt och för hela riket, i bilagde tab. N:o 1.

Vid jemförelse med föregående årens skördar erhållas följande tal:

	M e d e l k o r n t a l.				
	1874.	1875.	1876.	Medium 1874—1876.	1877.
Höstsäde	7,485	7,475	7,147	7,369	6,034
Vårsäde	4,738	6,866	5,830	5,811	6,175
Baljväxter ...	4,110	7,087	5,689	5,629	5,296
Potatis	7,764	7,778	7,512	7,685	5,962

Tab. Litt. A. Jemförelse mellan 1877 års och 1874—1876 årens grödor, bestämda efter skördade korntal af olika värtslag.

1.	2.													3.													
	Medelkorntal 1874—1876.														1877 års korntal i procent af 1874—1876 årens medelkorntal.												
	L å n.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohvete.	Raps.	Potatis.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohvete.	Raps.	Potatis.
		Höst-	Vår-	Höst-	Vår-										Höst-	Vår-	Höst-	Vår-									
														%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Stockholms län.....	7,587	6,2	7,037	6	6,116	6,252	6,481	6,025	5,667	5,822	—	—	6,509	82	—	93	—	97	111	99	103	—	94	—	—	100	
Uppsala d:o.....	7,602	p 7	7,408	p 6,333	6,681	6,794	6,546	5,930	5,928	5,664	—	—	7,546	87	86	97	—	96	88	91	91	96	80	—	—	99	
Södermanlands d:o.....	8,582	6,277	9,032	p 5,7	6,056	6,588	6,075	5,471	4,216	5,354	—	100	6,730	33	76	53	—	96	124	119	87	119	106	—	100	68	
Östergötlands d:o.....	6,684	5,199	6,733	4,904	6,423	6,084	6,217	5,681	6,050	5,171	—	—	7,223	56	102	72	110	105	118	117	81	86	92	—	—	68	
Jönköpings d:o.....	5,930	5,061	5,194	4,445	4,740	4,772	4,846	4,444	p 5	4,933	—	—	7,176	75	100	84	93	91	125	112	81	112	82	—	—	89	
Kronobergs d:o.....	5,335	5,047	5,830	5,202	4,894	5,865	5,118	4,018	p 5	3,689	p 5	—	7,202	111	117	103	102	131	122	115	117	70	165	100	—	103	
Kalmar d:o.....	6,117	5,143	5,624	p 4,3	4,809	5,710	5,686	5,133	4,333	4,876	4,756	p 120	6,117	72	103	92	93	109	120	106	103	93	109	105	100	113	
Gotlands d:o.....	6,360	4,917	6,657	—	5,103	4,800	5,003	3,187	3,957	3,417	—	p 95	6,707	122	112	100	—	165	174	160	251	164	190	—	102	130	
Blekinge d:o.....	7,470	5,450	6,164	4,655	5,202	5,203	5,734	4,643	5,741	4,930	4,885	90	7,134	101	92	89	105	111	133	109	127	122	162	102	100	90	
Kristianstads d:o.....	8,875	5,660	7,273	4,104	7,027	7,073	6,995	6,153	p 5,237	5,836	4,193	120	7,971	104	100	103	110	96	104	121	80	109	96	101	100	77	
Malmöhus d:o.....	8,567	6,333	8,106	4,2	8,114	8,230	8,312	6,451	5,766	6,383	4,759	125	8,063	98	95	103	119	98	101	103	90	117	85	111	96	79	
Hallands d:o.....	8,008	5,785	7,431	4,371	5,695	6,480	5,850	5,944	5,134	6,733	6,610	—	8,237	89	98	85	100	99	96	101	94	126	92	95	—	76	
Göteb. och Bohus d:o.....	8,442	5,333	9,581	5,186	6,069	5,460	5,882	5,402	5,141	4,768	—	—	9,679	63	100	69	88	96	106	98	89	125	100	—	—	71	
Elfsborgs d:o.....	7,406	6,028	7,825	6,196	5,621	4,777	5,271	5,427	6,124	5,150	4,333	—	8,573	72	98	80	98	101	120	109	89	85	98	100	—	76	
Skaraborgs d:o.....	6,770	4,862	7,081	4,453	5,420	4,630	4,434	5,765	4,851	4,943	4,3	p 120	7,722	38	103	73	105	106	122	126	97	103	126	100	100	75	
Vermlands d:o.....	5,731	4,216	7,602	p 4,667	4,376	4,306	4,980	4,359	p 4,5	5,217	—	—	8,630	90	121	87	107	111	133	100	69	—	85	—	—	75	
Örebro d:o.....	8,103	5,320	9,194	p 5,9	5,829	5,663	6,126	5,647	5,312	5,900	—	—	8,639	50	84	50	59	97	114	105	75	72	70	—	—	55	
Vestmanlands d:o.....	7,125	6,120	8,037	6,5	6,015	6,423	5,708	5,356	6,427	5,103	—	—	8,292	74	82	80	—	84	89	102	81	—	92	—	—	55	
Kopparbergs d:o.....	8,608	5,716	10,324	4,629	6,135	4,727	5,759	5,260	—	—	—	—	8,382	52	70	51	97	65	98	72	76	—	—	—	—	57	
Gefleborgs d:o.....	7,105	5,113	8,043	4,457	6,192	5,952	6,140	5,222	7,810	5,333	—	—	8,021	78	74	65	80	85	80	70	42	51	—	—	—	77	
Vesternorrlands d:o.....	7,667	5,667	9,093	5,260	6,781	6,137	6,242	5,126	—	—	—	—	7,253	—	—	63	96	65	65	53	72	—	—	—	—	47	
Jemtlands d:o.....	8	—	8,685	5,667	6,258	4,465	5,138	4,659	—	—	—	—	6,607	—	—	49	—	48	—	49	—	—	—	—	—	47	
Vesterbottens d:o.....	—	p 5	8,491	5,839	5,387	6,600	5,644	6,333	—	—	—	—	7,967	—	—	50	57	38	—	40	—	—	—	—	—	21	
Norrbottnens d:o.....	8,333	—	16,430	7,333	5,978	—	8,5	—	—	—	—	—	7,399	—	—	40	27	52	—	—	—	—	—	—	—	17	
Hela riket	7,836	5,486	7,329	5,029	6,383	5,572	6,421	5,746	5,263	5,509	4,751	113	7,685	77	99	83	100	90	113	103	89	117	97	110	100	78	

Räknad efter korntalet har innevarande års skörd alltså gifvit af höstsäde mindre än något af de tre föregående åren och utgör hela minskningen 18 % *under* dessa trenne års medelskörd. Vårsäden deremot har utfallit till mängden betydligt öfver 1874 års och något öfver 1876 års motsvarande grödor, men *under* 1875 års ovanligt rika skörd i detta hänseende, och öfverstiger innevarande års hela vårsädesgröda medeltalet för de 3 föregående åren med 6 %. Baljväxterna hafva deremot nu gifvit visserligen mera än 1874, men mindre än de båda derpå följande åren och understiger alltså årets skörd i detta fall medeltalet med 6 %. Af potatis slutligen, som i öfrigt är af dålig beskaffenhet, har erhållits mindre än något af de föregående åren eller 22 % mindre än medeltalet.

Ehuru af vårsäden, isynnerhet af hafren, skördats större kvantiteter än under vanliga förhållanden, men denna likasom all annan gröda detta år är, såsom i tab. Litt. B härnadan närmare visas, till vigten lättare, än hvad man under senare år varit van att få, så måste såsom redan antydt är skörden i sin helhet anses hafva utfallit icke fullt medelmåttig om ock nära derintill.

Orsakerna till dessa missgynnande förhållanden äro att söka uti en kall och sen vår, en kall och torr försommar, samt en regnig eftersommar och höst med upprepade froster isynnerhet i Norrland, öfre Dalarne och öfre Vermeland. När regnet ändtligen under senare delen af sommaren inträdde, ljusnade utsigterna något för skörden och uppjelpes vårsäden, isynnerhet hafren, på ett sätt, som man till en början knappast vågat hoppas. Emellertid försenades mognaden af all gröda så, att säden icke hann sätta tillräcklig kärna, utan måste den på vissa trakter, der den ej alldeles frös bort, skördas mera eller mindre grön. Äfven potatisen frös bort eller ruttnade i jorden på åtskilliga ställen.

Huru vid jemförelse med föregående år skörden i sjelfva verket utfallit af olika växtslag och i de olika landsdelarne inom riket framgår närmare af förestående tab. Litt. A.

Uti föregående års berättelse om årsväxten upptog en likartad tabell jemförelser mellan det då skördade korntalet och det som erhöles under det näst föregående året, men anmärktes det tillika, att en sådan jemförelse hade varit säkrare, om den kunnat verkställas i förhållande till en medelskörd. Visserligen saknas ännu tillräckligt många års erfarenhet för att beloppen af en medelskörd kunna få anses vara säkert kända, men då 1874 års skörd öfverhufvud taget uppskattades till att hafva utfallit »nära medelmåttig», 1875 års att hafva gifvit »öfver medelmåttan» och 1876 års »nästan medelmåttan», så hafva medeltalen för dessa år nu, och så länge inga flere årstal förefinnas, ansetts kunna gälla som uttryck för medelskörd. Iföljd häraf är uti den här intagna tabel-

len Litt. A 1877 års gröda jemförd med medelskördens 1874—1876 i hvarje län, och är denna jemförelse gjord mellan de skördade korntalen och icke emellan de enligt beräkning erhållna skördemängderna (jfr tab. N:o 2), emedan de förra äro mera direkt funna, i motsats till de senare, för hvilka föreliggga faktorer, som till en del grunda sig på beräkningar eller förutsättningar.

Det är här redan visadt, att höstsäden gifvit 18 % under medelskörd, då härmed förstås medeltalet för 1874—1876 årens grödor. Af denna minskning hafva våra båda höstsädesslag, hvete och råg, icke lika mycket träffats, emedan enligt tab. Litt. A *hösthvetet* gifvit endast 77 % af medelskördens i hela riket, d. v. s. 23 % mindre än denna, hvaremot *höstrågen* afkastat 17 % mindre än sitt motsvarande medeltal. Särdeles underhållig har hveteskörden utfallit i Södermanlands och Skaraborgs län, der man fått blott vid pass en tredjedel mot under vanliga år. Deremot har i Kronobergs, Gotlands, Blekinge och Kristianstads län skördats häraf mera än hittills erhållna medeltal i dessa län.

Höstrågen har lemnat endast vid pass half skörd i Södermanlands, Örebro och Kopparbergs samt de tre nordligaste länen. Något bättre har denna skörd utfallit i de öfriga länen, men i Kronobergs, Gotlands, Kristianstads och Malmöhus län har den uppgått till sina resp. medeltal eller något derutöfver. För hela riket hafva skördats af höstrågen 17 % mindre än under vanliga år.

Vårhvetet och *vårågen* hafva båda detta år gifvit i det närmaste medelskörd, men hafva dessa sädesslag en ringa utslagsröst, då fråga är om hela sädesskördens.

Af större vikt är deremot *kornet*. Här af har nu i de flesta länen skördats temligen nära medelskördens, utom i rikets nordligaste län, der man öfverhufvud taget fått endast half eller tredjedels skörd, och som kornet och potatisen, hvaraf också erhållits mycket litet och dessutom dåligt, äro härstädes de nästan enda odlade växtslagen, så hafva de tillsammans vållat, att skörden i sin helhet här utfallit nära intill missväxt. I hela riket har kornet gifvit 10 % under medelskörd.

Hafre har i motsats till de redan nämnda växtslagen gifvit betydligt öfver medeltalet, och gäller detta ej allenast riket i sin helhet utan äfven med få undantag hvart och ett län för sig. Det är hufvudsakligen norr om Mälaren, som hafreskördens utfallit något sämre, men icke desto mindre anses den i hela riket hafva med 13 % öfverstigit medeltalet, och detta oakadt nämnda medeltal i sig innesluter det ovanligt rika hafreåret 1875. Då nu, så vidt känt är, i vårt land aldrig skördats så mycket hafre som sistnämnde år, torde vara skäl att fästa särskild uppmärksamhet derå, att innevarande års hafreskörd beräknas stå till kvantiteten närmast intill detta goda år, men beklagligen torde kvaliteten

hos den nu inbergade hafren icke vara jemförlig med hvad man under åtskilliga år varit van att häraf erhålla.

Bland öfriga sädeslag uppskattas *blandsäden* hafva gifvit 3 %, *bönor* 17 % och *bohve* 10 % mera, *raps* lika mycket, men *ärter* 11 % och *vicker* 3 % mindre än medeltalet, allt beräknadt efter verkligen erhållen kärna och sålunda med afdrag för den säd som måst skördas grön, hvilket i synnerhet uti Norrland på många ställen varit händelsen.

Om *potatis* berättas visserligen, att den i Kronobergs, Kalmar och Gotlands län gifvit öfver medeltalen och i Stockholms och Uppsala län nära derintill, men här är att anmärka, att detta medeltal under de föregående åren uti dessa län i allmänhet hållit sig ganska lågt. I hela riket för öfrigt har deremot skörden utfallit mer eller mindre *under* vanliga förhållanden och i allmänhet har potatisen nu blifvit relativt sämre, ju längre i norr den skördats. I Norrbottens län har af *potatis* erhållits icke mera än 17 % af medelskörden, d. v. s. 83 % mindre än denna, men icke ens så obetydligt har man kunnat inberga i många socknar derstädes, utan innehålla rapporterna för dessa orter uttryck sådana som: »total missväxt», »gifver ej igen utsädet» och dyl. Uti Vesterbottens län är det föga bättre. I Jemtlands och Vesternorrlands län har man fått icke half skörd och i hela riket 22 % under medeltalet.

Potatisens beskaffenhet uppgifves (enligt tab. N:o 1) nästan öfverallt i riket vara dålig och i allmänhet angripen af röta samt i norra Sverige ofta skadad af frost. Dyliga frostskador omtalas äfven från Uppsala, Kronobergs, Elfsborgs och Vestmanlands län

Öfriga *rotfrukter* synas deremot hafva lemnat något bättre afkastning, åtminstone i rikets sydligare län, der skörden utfallit medelmåttig eller derutöfver. Omdömet för hela rikets skörd i detta hänseende har blifvit detta likasom föregående året: nära medelmåttan.

Lin, och i vissa delar af landet litet *hampa*, har i frö gifvit 3,1 korn (i fjol: 3:e kornet), der verkligen sådan skörd och icke blott tågan tagits. Mängden af spånadsämne har blifvit mycket olika i olika delar af landet men i allmänhet nära medelmåttan, och är sjelfva tågan delvis lång, mest sydöstra delarne af riket, Bohuslän och Dalarne, delvis åter kort.

Höskörden från såväl odlad jord som naturliga ängar har högst sällan gått upp till medelmåttan, utan hållit sig mest derunder. I allmänhet bedömd har den blifvit: nära medelmåttan. Andra skörden, der sådan förekommer, uppgifves hafva blifvit bättre i Stockholms och Södermanlands län, men föröfrigt merendels afbetad. Ängshöet har på sina ställen skadats af regn.

Halmafkastningen har i allmänhet utfallit mera eller mindre öfver medelmåttan. I många län klagas man likväl,

att höstsädeshalmen blifvit under medelmåttan, men deremot synes vårsädeshalmen hafva gifvit så mycket mer, hvilket ock ställer sig i god samklang med den rikliga kärna, som häraf erhållits. På några ställen har regn skadat halmen på vårsäden.

Sädestillgången, i allmänhet bedömd, måste af höstsäd anses hafva blifvit ej fullt tillräcklig, men deremot har vårsäden och isynnerhet hafren gifvit fullt upp för egna behov och synes komma att lemna tillgång till försäljning. Detta gäller dock icke om Norrland och Dalarne, der ingen säd gifvit tillräckligt för behovet utan en större eller mindre brist. Enligt hvad vederbörande Länsstyrelser derstädes upplysa, hafva dock icke några åtgärder från statens sida behöft härför påkallas, utan hafva besparingar från föregående år och den enskilda företagsamheten förmått fylla hvad behofven ansetts erfordra.

Oaktadt en i det hela taget god halmafkastning har *fodertillgången* ändock temligen enstämmigt ansetts blifva mera eller mindre knapp och beror detta antagligen af den knappa höskörden. Den myckna slösäd, som af den i allmänhet lätta säden bör blifva, torde å många trakter få ersätta hvad af foder ej nu skördats. Tillräckligt för ortens behof anser man sig hafva bekommit af foder i Jönköpings, Kronobergs, Vermlands och Gefleborgs samt Jemtlands län. I fjol var ock fodertillgången otillräcklig nästan öfverallt, utom i Norrland.

Bergningsvädret har i allmänhet varit mycket ogynnsamt, dock har vårsäden i vissa trakter kunnat inbergas under icke fullt så ogynnsamma förhållanden. Det är Stockholms, Vestmanlands, Örebro och Vermlands län, från hvilka man mest berättar om dylikt uppehållsväder.

I bifogade tab. N:o 2 meddelas uppgift om hvad skörden af säd och *potatis* *quantitativt* enligt beräkning gifvit. Med nästlidna årets skörd sammanställd visar innevarande årets gröda följande mått i såväl kubikfot som tunnor:

Skörd.	1876.		1877.	
	Kubikfot.	Tunnor.	Kubikfot.	Tunnor.
Höstsäd	30,053,900	4,770,460	25,519,400	4,050,700
Vårsäd	81,914,800	13,002,340	89,720,800	14,241,400
Baljväxter..	3,604,400	572,120	3,451,100	547,800
S:a säd	115,573,100	18,344,920	118,691,300	18,839,900

Potatis 74,782,400 11,870,220 59,316,300 9,415,290

Enligt föregående årens beräkningar gaf 1875 års skörd 5 millioner tunnor mera säd än året 1874, men deremot året 1876 ungefärligen 2½ millioner tunnor mindre än 1875. Ofvanstående sammanställning visar, att innevarande år afkastat ½ mill. tunnor mera i säd än nästföregående år, men häraf är man icke berättigad att anse den ökade mängden såsom uttryck för en i det hela taget bättre skörd, då det

är endast vårsäden som man har att tacka för hela öfver-skottet, under det att öfriga sädesslag likasom potatis gifvit mindre, och detta ofta nog af icke fullgod vara.

Att innevarande års skörd icke är jemngod med föregående års framgår tydligast af här meddelade tab. Litt. B,

innehållande en sammanfattning af de från de olika läns-mansdistrikten meddelade uppgifterna om *sädesslagens vigt*. Vid beräkning efter gamla mått- och vigtsystemet och vid jemförelse med medeltalen för de tre föregående åren erhållas följande tal såsom uttryck för medelvigten af 1 tunna säd:

Tab. Litt. B.

Uppgifven vigt å sädesslagen i svenska skälpund pr kubikfot, år 1877.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.
L ä n.	Hvete.						Råg.						Korn.			Hafre.			Blandsäd.			Ärter.			Bönor.			Vicker.		
	Höst-			Vår-			Höst-			Vår-																				
	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.	Lägsa.	Högsta.	Medium.
Stockholms län...	42	50	47,1	—	—	—	41	46	43,8	—	—	—	34	42	38,6	25	36	29,8	25	37	32,8	40	50	47,6	—	—	—	—	—	—
Uppsala d:o	39	50	45,9	—	—	—	36	46	42,8	—	—	—	28	45	37	22	34	27,8	23	50	32	45	52	48,1	—	—	—	1)42	1)42	1)42
Södermanl:s d:o...	40	49	44,9	—	—	—	38	45	41,7	—	—	—	27	42	34,5	20	32	28,6	33	36	34,7	1)50	1)51	1)50,5	—	—	—	—	—	—
Östergötlands d:o	43	50	46	40	46	44	40	47	43,9	—	—	—	32	44	39,9	25	35	28,8	29	40	33,8	47	53	50,8	—	—	—	—	—	—
Jönköpings d:o...	40	49	46,8	45	50	46,7	40	46	43,9	40	47	43,1	35	43	38,6	20	33	27,4	30	36	33,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs d:o...	44	50	48,1	42	48	46	42	47	44,8	39	48	44,3	35	45	39,1	20	32	27,6	32	40	36,8	—	—	—	—	—	—	1)55	1)55	1)55
Kalmar d:o.....	44	53	47,7	43	50	47,0	40	50	44,5	1)45	1)46	1)45,5	35	44	40,4	25	35	29,7	1)40	1)42	1)41	1)50	1)54	1)52	1)44	1)45	1)44,5	1)50	1)50	1)50
Gotlands d:o.....	43	50	46,4	1)45	1)46	1)45,5	40	46	43,1	—	—	—	27	43	39,5	20	29	25,4	22	33	29,7	1)54	1)54	1)54	—	—	—	—	—	—
Blekinge d:o.....	44	49	46,7	—	—	—	42	47	44,7	—	—	—	39	43	40,6	26	36	31,8	36	40	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads d:o.	40	53	45,9	—	—	—	36	50	45,5	34	50	44,5	30	44	37,6	20	33	28,6	30	40	33,7	40	55	47,5	—	—	—	1)55	1)55	1)55
Malmöhus d:o...	44	50	46,9	—	—	—	40	47	44,5	—	—	—	36	43	39,6	26	33	29,6	32	37	34,7	41	47	44	—	—	—	1)42	1)42	1)42
Hallands d:o.....	45	50	47,5	43	46	44,8	41	47	44,4	38	46	42,5	34	43	38,6	25	34	29,6	30	36	33,7	1)45	1)50	1)47,5	1)48	1)50	1)49	1)48	1)50	1)49
Göteborg. Bohusd:o	44	50	47	41	50	46,1	40	48	44,4	1)46	1)46	1)46	36	45	39,5	24	42	29,2	28	43	33,8	45	50	47,1	46	51	48	46	47	46,7
Elfsborgs d:o.....	44	50	47,1	40	47	44,8	37	48	43,9	40	44	40,8	34	40	37,8	25	35	29,7	30	32	30,7	1)44	1)44	1)44	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs d:o...	35	50	46,8	44	45	44,5	38	48	43,9	38	46	42,6	30	44	39,4	16	35	28,2	30	36	32,8	46	50	48	—	—	—	38	44	41
Vermlands d:o.....	41	49	45,6	35	50	43,8	35	50	41,2	—	—	—	30	40	37,1	22	30	26,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro d:o.....	40	50	44,9	40	44	43,1	39	50	41,5	—	—	—	30	40	37,6	20	35	26,2	28	40	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vestmanlands d:o	30	50	44,8	—	—	—	37	45	41,4	—	—	—	28	41	35,8	16	30	25,8	20	32	26,7	25	53	45,5	—	—	—	1)50	1)51	1)50,5
Kopparbergs d:o.	42	48	44,6	—	—	—	18	46	40,5	—	—	—	16	40	31,8	15	31	23,7	15	30	20,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gefleborgs d:o...	1)50	1)50	1)50	1)40	1)40	1)40	35	50	41,4	—	—	—	25	44	32	15	30	24,4	20	36	26,4	30	41	35,8	—	—	—	—	—	—
Vesternorrlands do..	—	—	—	—	—	—	25	50	39,7	1)22	1)22	1)22	18	36	27,8	21	26	23,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jemtlands d:o....	—	—	—	—	—	—	18	38	28,4	—	—	—	14	30	21,4	1)12	1)15	1)13,8	14	20	17,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vesterbottens d:o	—	—	—	—	—	—	20	37	28,7	1)25	1)25	1)25	17	37	26,4	—	—	—	1)25	1)25	1)25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens d:o..	—	—	—	—	—	—	10	35	29,5	—	—	—	10	32	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hela riket 1877	30	53	46,5	35	50	44,7	10	50	41,4	22	50	39,6	10	45	35,4	12	36	27	14	50	31,8	25	55	47,8	44	51	47,1	38	55	47,9
» » 1876	40	53	48,4	40	51	46,4	35	52	44,8	25	50	43,5	25	48	38,8	15	40	28,8	20	43	34,1	37	58	49,9	43	51	48	34	53	46
» » 1875	35	55	48,4	42	51	46,9	33	52	44,8	32	50	42,8	25	47	39,6	20	37	29,8	28	44	35,1	40	60	50	45	50	47,6	34	57	46,2
» » 1874	40	55	48	38	55	46,2	20	50	43,6	25	50	40,2	14	46	38,1	12	39	28,2	19	40	32,9	40	53	48,8	—	—	—	—	—	—
Medelvigtt 1874—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1876	38,8	54,8	48,8	40	52,8	46,8	29,8	51,8	44,4	27,8	50	42,8	21,8	47,0	38,8	15,7	38,7	28,8	22,8	42,8	34	39	57	49,6	44	50,8	47,8	34	55	46,1

1) Blott en uppgift.

	Medelvigt 1874—1876.		Vigt 1877.		Vigten 1877 öf- ver (+) eller un- der (-) medel- vigten 1874—67.
1 tunna hvete, höst-	15 L	4	14 L	13	— 11
» » vår-	14 »	13 »	14 »	2 »	— 11 »
» råg, höst-	14 »	— »	13 »	1 »	— 19 »
» » vår- ...	13 »	6 »	12 »	9 »	— 17 »
» korn	12 »	4 »	11 »	3 »	— 21 »
» hafre	9 »	1 »	8 »	10 »	— 11 »
» blandsäd ...	10 »	14 »	9 »	17 »	— 17 »
» ärter	15 »	12 »	14 »	18 »	— 14 »
» bönor	15 »	1 »	14 »	17 »	— 4 »
» vicker	14 »	10 »	15 »	2 »	+ 12 »

Med undantag således af vicker, om hvilken i öfrigt endast ett fåtal vigtsuppgifter föreligger, är all säd detta år betydligt lättare än under de tre föregående åren, och gäller detta ej allenast alla tre åren tillsammans utan äfven hvart och ett för sig.

Hela sädesskörden kan beräknas hafva utfallit sålunda, bestämd efter vikt:

Skörd.	1876. Centner.	1877. Centner.
Hvete, höst-	2,067,890	1,714,640
» vår-	124,860	113,310
Råg, höst-	11,550,070	9,038,450
» vår-	113,140	101,600
Korn	7,435,830	6,313,940
Hafre	15,874,650	17,348,230
Blandsäd	2,421,340	2,229,150
Ärter, bönor och vicker ...	1,755,860	1,637,600
Summa	41,343,640	38,496,920

Då enligt beräkning

1874 års sädesskörd vägde.....	35,329,500 Centner,
1875 » » »	47,450,900 »
1876 » » »	41,343,640 »
1877 » » »	38,496,920 »

så skulle efter ett medelpris af endast 5 kronor pr Centner 1874 års sädesskörd haft ett värde af omkr. 177 mill. kronor, 1875 » » » 237 »
1876 » » » 207 »
1877 » » » 192 »
och understiger alltså värdet af 1877 års sädesskörd 1876 års med 15 mill. kr. och 1875 års med 45 mill. kr., men öfvergår 1874 års med ett värde af 15 mill. kr.

Medelvigten af 1877 års sädesskörd är endast 32,5 q pr kubikfot (= 10 L q 5 q pr t.a) mot 35,8 q år 1876, 35,9 q år 1875 och 35,8 q år 1874. Årets låga medelvigt är beroende såväl af en i allmänhet lätt vara, som deraf att vårsäden ingår i det hela med en öfvervägande mängd. Förhållandet mellan rymd och vikt är följande:

	1876.		1877.	
	Efter rymd.	Efter vikt.	Efter rymd.	Efter vikt.
Höstsäd.....	26,0 %	32,9 %	21,5 %	27,9 %
Vårsäd	70,9 »	62,8 »	75,6 »	67,8 »
Baljväxter ...	3,1 »	4,3 »	2,9 »	4,3 »
Summa 100 »	100 »	100 »	100 »	100 »

Vårsädens öfvervägande betydelse för vårt land, vare sig man räknar efter rymd eller efter vikt, är i ögonen fallande, och är det just med fäst afseende härå och isynnerhet å den nu inbergade betydande kvantiteten af hafre, som årets skörd oaktadt i öfrigt missgynnande omständigheter icke ansetts kunna uppskattas lägre än: nära medelmåttan.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda,

Stormäktigste, Allernädigste Konung!

Eders Kungl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar

FR. TH. BERG.

Elis Sidenblad.

Stockholm den 23 November 1877.

Tab. N:o 1.

Sammandrag af Kronolänsmännens

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Å n.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Bland- säd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bo- hvete.	Raps.	Pota- tis.	Potatisens beskaffenhet.	Öfriga rot- frukter.
	Höst-	Vår-	Höst-	Vår-											
K o r n t a l.															
1	Stockholms stad ¹⁾	5	—	6	—	7	8	8	7	—	7	—	—	6	—
2	Stockholms län.....	6,204	6	6,548	6	5,940	6,950	6,448	6,157	6	²⁾ 5,452	—	—	6,535	delvis god, delvis dålig, på flere ställen angripen af torröta.
3	Uppsala d:o.....	6,651	6	7,190	—	6,421	5,958	5,961	5,405	5,687	²⁾ 4,524	—	—	7,459	dålig, skadad, delvis af frost, delvis af väta.
4	Södermanlands d:o.....	2,875	²⁾ 4,8	4,795	—	5,821	8,198	7,225	4,786	²⁾ 5	²⁾ 5,671	—	?	4,581	delvis god, delvis dålig, flerstädes angripen af torröta.
5	Östergötlands d:o.....	3,710	²⁾ 5,8	4,884	²⁾ 5,4	6,727	7,205	7,281	4,595	²⁾ 5,2	²⁾ 4,744	—	—	4,914	dålig, flerstädes angripen af torröta.
6	Jönköpings d:o.....	4,445	5,051	4,347	4,122	4,608	5,958	5,431	3,814	²⁾ 5,600	²⁾ 4,024	—	—	6,361	mindre god, angripen af röta.
7	Kronobergs d:o.....	5,924	5,908	5,981	5,283	6,396	7,149	5,488	4,716	—	²⁾ 6,088	—	—	7,452	dålig, på några få ställen omogen till följd af frost.
8	Kalmar d:o.....	4,448	5,298	5,160	²⁾ 4	5,237	6,841	6,012	5,288	²⁾ 4,5	²⁾ 5,3	²⁾ 5	—	6,912	mindre god, flerstädes angripen af röta.
9	Gotlands d:o.....	7,760	²⁾ 5,5	6,794	—	8,440	8,330	8,020	8	6,5	6,5	—	²⁾ 100	8,750	god, delvis skadad af röta.
10	Blekinge d:o.....	7,516	²⁾ 5	5,481	4,890	5,766	6,917	6,275	5,876	²⁾ 7	²⁾ 8	²⁾ 5	—	6,394	dålig, på några ställen angripen af röta.
11	Kristianstads d:o.....	9,208	²⁾ 5,7	7,368	4,531	6,748	7,343	8,354	4,913	²⁾ 5,7	²⁾ 5,568	²⁾ 4,253	100	6,148	dålig, flerstädes angripen af röta.
12	Malmöhus d:o.....	8,425	²⁾ 6	8,372	²⁾ 5	7,977	8,278	8,579	5,804	6,727	²⁾ 5,4	5,270	²⁾ 125	6,394	dålig, i allmänhet angripen af röta.
13	Hallands d:o.....	7,136	5,674	6,346	4,891	5,639	6,216	5,900	5,567	6,491	²⁾ 6,2	²⁾ 6,3	—	6,241	dålig, flerstädes angripen af röta.
14	Göteborgs och Bohus d:o.....	5,281	5,396	6,579	4,590	5,336	5,774	5,732	4,807	6,448	²⁾ 4,768	—	—	6,837	dålig, flerstädes angripen af röta.
15	Älfsborgs d:o.....	5,064	5,979	6,280	6,087	5,658	5,743	5,741	²⁾ 4,699	²⁾ 5,2	²⁾ 5,081	3,5	—	6,515	dålig, flerstädes skadad af röta och frost.
16	Skaraborgs d:o.....	2,561	²⁾ 5	5,148	4,881	5,672	5,825	5,589	5,612	²⁾ 5	²⁾ 6,236	?	—	5,820	dålig, på flere ställen angripen af röta.
17	Värmlands d:o.....	5,192	²⁾ 5,1	6,816	²⁾ 5	5,426	5,709	²⁾ 5	2,781	?	²⁾ 4,449	—	—	6,475	delvis god, delvis dålig, angripen af röta.
18	Örebro d:o.....	4,079	4,482	4,836	²⁾ 3,5	5,680	6,455	6,418	4,243	²⁾ 3,8	²⁾ 4,118	—	—	4,719	dålig, angripen af röta.
19	Vestmanlands d:o.....	5,250	²⁾ 5	6,423	—	5,060	5,729	5,835	4,336	²⁾ 7	²⁾ 5,012	—	—	4,579	mindre god, på några ställen skadad af frost.
20	Kopparbergs d:o.....	4,488	²⁾ 4	5,217	²⁾ 4,5	²⁾ 4,014	²⁾ 4,620	²⁾ 4,142	²⁾ 4	—	grönf.	—	—	4,787	i allmänhet mindre god, en del skadad af frost.
21	Gefleborgs d:o.....	5,559	3,802	5,257	3,561	5,253	4,722	4,271	2,193	²⁾ 4	grönf.	—	—	6,142	delvis god, delvis dålig, angripen af röta.
22	Vesternorrlands d:o.....	—	—	5,829	²⁾ 4,3	4,377	²⁾ 3,978	²⁾ 3,290	²⁾ 3,661	—	grönf.	—	—	3,410	dålig, flerstädes skadad af frost.
23	Jemtlands d:o.....	—	—	4,245	—	2,983	grönf.	1,339	grönf.	—	grönf.	—	—	3,100	dålig, flerstädes skadad af frost.
24	Vesterbottens d:o.....	—	—	4,200	3,344	2,068	²⁾ 5	²⁾ 2,230	—	—	—	—	—	1,668	dålig, förstörd af frost, flerstädes misväxt.
25	Norrbottens d:o.....	—	—	6,816	²⁾ 2	3,084	grönf.	grönf.	—	—	—	—	—	1,230	dålig, små, flerstädes misväxt till följd af frost.
Hela riket		5,874	5,411	6,062	5,059	5,733	6,270	6,634	5,105	6,179	5,388	5,241	120	5,962	dålig, nästan öfverallt skadad af röta eller frost.

¹⁾ För Stockholms stad är korntalet här antaget lika med det från kringliggande länsdistrikt uppgifna.

²⁾ Detta korntal gäller endast för de länsdistrikt, der mogen skörd erhållits och ej blott grönfoder.

rapporter om skörden år 1877.

17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
Lin och hampa.		Höskörden		Halmafkastningen.		Sädestillgången.	Fodertillgången.	Bergningsvädrets beskaffenhet.	
Frö: Korn- tal. ³⁾	Spånadsämne.	från odlad jord.	från naturliga ängar.	Höstsädes-	Vårsädes-				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
3,1	nära medelm., tågan kort.	nära medelm., andra skörden bättre.	nära medelm.	nära medelm.	öfver medelm.	för ortens behof jemte försäljning från flere distrikt.	knapp.	ogynnsamt, dock mindre för vårsåden.	2
2,8	fullt medelm., tågan i allmänhet kort.	nästan medelm.	nästan medelmättig.	fullt medelm.	nära god.	i allmänhet för ortens behof, jemte försäljning i flere distrikt.	ej fullt tillräcklig.	ogynnsamt.	3
3,8	nära medelm., tågan kort flerstädes.	nära medelm., andra skörden merendels bättre.	nära medelm., i ett par distrikt förstörd af regn.	under medelm.	riklig, god.	höstsåden otillräcklig, vårsåden för ortens behof jemte försäljning i de flesta distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	4
4,1	nära medelm., godt i allmänhet, lång tåga.	under medelm., andra skörden använd till bete.	under medelm., på några ställen skadad.	under medelm.	mycken, flerstädeskadad.	för ortens behof jemte försäljning från de flesta distrikt isynnerhet af vårsåd.	knapp.	ogynnsamt.	5
2,6	medelmättig.	under medelm., andra skörden använd till bete.	under medelm., på några ställen skadad.	nära medelm.	god.	för eget behof jemte försäljning af vårsåd i flere distrikt.	för ortens behof.	ogynnsamt.	6
4,1	medelm., tågan i allmänhet lång.	nära medelm.	nära medelm.	nära god.	nästan god.	för eget behof jemte försäljning i några distrikt.	för ortens behof.	ogynnsamt.	7
3,8	fullt medelmättig.	under medelm., andra skörden sämre, använd till bete.	under medelm.	under medelm.	fullt medelm.	höstsåden knapp, vårsåden för ortens behof jemte försäljning i flere distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	8
—	öfver medelmättan.	nästan medelm.	under medelm.	under medelm.	nära god.	för ortens behof jemte försäljning i de flesta distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	9
3,8	fullt medelm., tågan i allmänhet lång.	nära medelm.	nära medelm.	något öfver medelm.	nära god.	för eget behof jemte försäljning i ett distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	10
3,2	medelm., tågan delvis kort, delvis lång.	medelm., andra skörden på några ställen arbetad.	nästan medelmättig.	fullt medelm.	fullt medelm.	tillräcklig jemte försäljning i de flesta distrikt.	ej fullt tillräcklig.	ogynnsamt.	11
3,5	nära medelm., tågan oftast kort.	nära medelm., andra skörden arbetad.	fullt medelm.	nästan god.	nästan god.	för ortens behof jemte försäljning i de flesta distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	12
4	medelmättig.	under medelm., andra skörden på några ställen arbetad.	under medelm.	medelm., på några ställen skad. af regn.	medelm., på några ställen skad. af regn.	tillräcklig, jemte försäljning i de flesta distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	13
3,9	medelm., tågan i allmänhet god.	mycket under medelm.	under medelm.	nästan medelmättig.	fullt medelm.	fullt tillräcklig jemte försäljning i de flesta distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	14
3,6	nästan medelm., flerstädes tågan kort.	nära medelm., andra skörden anv. till bete.	nära medelm.	öfver medelm.	nära god.	höstsåden ej fullt tillräcklig, vårsåden tillräcklig jemte försäljning i flere distrikt.	knapp.	ogynnsamt.	15
3	nära medelmättig.	långt under medelm.	långt under medelm.	under medelm.	öfver medelm.	i allmänhet till försäljning, höstsåden dock knapp i några distrikt.	ej fullt tillräcklig.	ogynnsamt.	16
2,2	under medelm.	nära medelm.	nästan medelmättig.	nära god.	nära god.	i de flesta distrikt till försäljning, i några otillräcklig.	för ortens behof.	i allmänhet gynnsamt, dock mindre för hö- o. höstsädeskörden.	17
2,6	nära medelm.	nära medelm.	under medelm.	nära medelm.	nästan god.	höstsåden otillräcklig, vårsåden för eget behof jemte försäljning i några distrikt.	knapp.	ogynnsamt, dock mindre för vårsåden.	18
2,8	medelm., tågan grof.	nära medelm.	nära medelm.	fullt medelm.	nära god.	höstsåden otillräcklig i några distrikt, vårsåden i allmänhet till försäljning.	ej fullt tillräcklig.	ogynnsamt, dock mindre för vårsåden.	19
2,5	medelm., tågan lång.	nästan medelm.	nära medelm.	medelm.	nära god.	i allmänhet otillräcklig.	knapp.	ogynnsamt.	20
2,7	nästan medelm.	fullt medelm.	nästan medelmättig.	öfver medelm.	nära god.	i allmänhet otillräcklig.	för ortens behof, jemte försäljning i några distrikt.	ogynnsamt.	21
3	nära medelm., tågan kort, dålig.	medelm.	under medelm.	fullt medelm.	öfver medelm.	i allmänhet otillräcklig.	knapp.	ogynnsamt.	22
—	långt under medelm., tågan kort.	fullt medelm.	under medelm.	öfver medelm.	nära god.	i allmänhet alldeles otillräcklig.	för ortens behof.	ogynnsamt.	23
2	under medelm., tågan kort.	under medelm.	nära medelm.	öfver medelm.	öfver medelm.	i allmänhet alldeles otillräcklig.	knapp.	gynnsamt, dock mindre för såden.	24
—	under medelm.	nära medelm.	nära medelm.	öfver medelm.	öfver medelm.	brikt.	knapp.	gynnsamt.	25
3,1	nära medelm., tågan delvis lång (i sydöstra delen af riket m. m.), delvis kort.	nära medelm., andra skörden merendels arbetad.	nära medelm., på några ställen skadad af regn.	något öfver medelmättan, isynnerhet i norra o. sydligaste delarne af riket.	öfver medelm. i hela riket.	höstsåden i allmänhet knappt tillräcklig, men vårsåden fullt tillräcklig äfven till försäljning, utom i Norrland och Dalarna, der all sädeskörd är otillräcklig för behofvet.	knapp nästan öfverallt.	ogynnsamt, i allmänhet dock gynnsammare på några ställen för vårsädesbergningen.	

³⁾ Detta korntal är beräknadt för den linfröskörd, som verkligen erhöles, och med frånräknande således af det frö som finnes å tågan, när den såsom ofta händer tages förr än fröet mognat.

Tab. No 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1877.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	
Län.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohvete.	Raps.	Potatis.	
	Höst-	Vår-	Höst-	Vår-										
K u b i k f o t .														
Stockholms stad	300	—	300	—	1,100	5,900	700	40	—	40	—	—	13,900	
Stockholms län.....	292,300 ¹⁾	?	1,104,300 ¹⁾	?	545,000	1,654,700	258,200	177,600 ¹⁾	?	102,700 ²⁾	—	—	2,141,600	
Uppsala d:o	260,500	1,100	1,402,500	—	1,008,900	765,300	286,400	119,100	10,900 ²⁾	35,900	—	—	1,715,400	
Södermanlands d:o	146,800	4,200	1,045,000	—	305,500	2,465,500	114,100	82,400	3,600 ²⁾	41,900	—	?)	1,344,200	
Östergötlands d:o.....	272,000	7,400	1,622,800	4,000	818,200	4,144,200	1,342,200	245,300	9,500 ²⁾	177,800	—	—	3,535,800	
Jönköpings d:o.....	20,100	5,900	636,100	8,100	269,100	4,189,500	145,300	20,700	30 ²⁾	3,900	—	—	3,070,900	
Kronobergs d:o.....	6,800	5,100	714,200	47,300	854,800	2,712,700	165,200	7,300 ¹⁾	?	5,800 ²⁾	—	—	3,597,600	
Kalmar d:o	116,600 ³⁾	2,300	1,701,400	300	953,200	2,616,100 ¹⁾	23,000	45,500 ²⁾	30 ²⁾	30,300	600	—	4,360,200	
Gotlands d:o.....	302,900	2,800	706,800	—	715,200	172,800	69,000	45,500	400	1,100	—	?)	9,500	1,600,900
Blekinge d:o.....	83,200	600	749,900	23,300	369,900	1,182,600	64,100	27,100	500 ²⁾	29,100	600	—	3,335,000	
Kristianstads d:o.....	433,700	400	2,079,000	1,900	1,977,000	3,045,800	613,400	165,000	15,600 ²⁾	109,000 ²⁾	1,500 [?]	2,500	8,337,800	
Malmöhus d:o.....	1,054,300	1,700	2,583,300	9,000	4,630,700	5,989,500	2,091,900	491,100	7,500 ²⁾	147,100	22,500	87,100	4,434,500	
Hallands d:o.....	114,600	59,300	869,500	65,900	396,200	3,524,300	253,000	20,000	48,400 ²⁾	20,400 ²⁾	2,000	—	1,849,900	
Göteborgs och Bohus d:o	56,500	41,000	470,700	8,500	625,800	3,204,300	254,000	49,000	321,700 ²⁾	41,100	—	—	1,958,300	
Elfsborgs d:o.....	48,000	64,500	989,300	63,000	286,900	7,845,300	257,900 ²⁾	53,200	29,200 ²⁾	31,100 ¹⁾	?	—	3,984,400	
Skaraborgs d:o.....	148,200	8,600	1,607,800	16,600	283,100	8,085,300	232,700	209,700	3,200 ²⁾	183,200	?	—	3,974,200	
Vermlands d:o.....	32,300	20,500	987,600	800	93,800	5,185,400	69,800	20,600	?	9,500 ²⁾	—	—	2,906,100	
Örebro d:o.....	94,900	27,100	680,300	1,600	224,900	3,002,700	70,600	62,300	5,600 ²⁾	35,400	—	—	1,929,400	
Vestmanlands d:o.....	182,800	400	1,118,500	—	307,300	1,844,600	132,300	66,900 ¹⁾	?	17,800 ²⁾	—	—	1,078,200	
Kopparbergs d:o.....	15,500	1,100	396,400	200 ²⁾	260,300 ²⁾	1,941,300 ²⁾	418,700	38,700	—	grönfoder	—	—	1,287,900	
Gefleborgs d:o.....	5,100	400	213,800	1,000	747,800	590,400	196,800	21,700	200	grönfoder	—	—	1,450,000	
Vesternorrlands d:o.....	—	—	85,700	2,200	818,300 ²⁾	84,500 ²⁾	53,600 ²⁾	2,900	—	grönfoder	—	—	751,700	
Jemtlands d:o.....	—	—	26,100	—	311,600	grönfoder	5,300	grönfoder	—	grönfoder	—	—	429,600	
Vesterbottens d:o.....	—	—	18,400	2,700	389,300	grönfoder ²⁾	3,700	—	—	—	—	—	189,200	
Norrbottnens d:o.....	—	—	22,300	300	642,100	grönfoder	grönfoder	—	—	—	—	—	89,600	
Rikets skörd i kubikfot	3,637,400	253,500	21,832,000	256,700	17,836,900	64,252,700	7,121,900	1,971,600	456,400 ²⁾	1,023,100 ²⁾	27,200	99,100	59,316,300	
» » i tunnor	585,300	40,240	3,465,400	40,750	2,831,110	10,198,840	1,130,460	312,960	72,440	162,400	4,320	15,730	9,415,290	

¹⁾ Då Hushållningssällskapet icke angifvit något utsäde af detta sädeslag, ehuru det att döma efter länsmännens rapporter om det skördade korntalet synes, om ock i ringa grad, odlas inom länet, har någon beräkning öfver den skördade kvantiteten ej kunnat verkställas.

²⁾ Dessutom mer eller mindre grönfoder (jfr tab. n:o 1, not 2).

³⁾ Länsmännens rapporter antyda skörd i långt flere distrikt, än hvarför utsäde finnes angifvet i Hushållningssällskapens berättelser.

R é s u m é.

Les renseignements annuels sur les faits de la statistique agricole en Suède sont fournis par deux méthodes. Les Sociétés agricoles des provinces publient (depuis 1865) des chiffres, directement reçus des cultivateurs, entre autres sur la quantité de la semence ainsi que sur celle de la récolte: cette méthode est la plus ancienne des deux, mais on n'en peut publier les résultats qu'après l'expiration d'un an ou plus. A cause de cela nous avons introduit, depuis 1874, une autre méthode donnant des renseignements, quoiqu' en chiffres approximatifs, mais immédiatement après la fin de la récolte. Le calcul se fait de la manière suivante: La quantité ensemencée, quelques corrections y apportées, étant connue par les publications des Sociétés agricoles, on a seulement eu besoin de demander une appréciation des multiples des grains récoltés dans chaque sousbaillage (au nombre de 520). Ces chiffres appréciés, multipliés par la quantité de semence, donnent les chiffres de la récolte.

C'est par la combinaison des résultats de cette dernière méthode avec les rapports des gouverneurs des provinces qu'on a pu dresser la présente relation, — la quatrième de cette espèce.

Un temps froid et pluvieux ainsi que des nuits de gelée dans plusieurs provinces de Norrland ont causé, que la récolte de 1877 n'a pas été si favorable que celles des années précédentes, mais en considérant les quantités récoltées, surtout de l'avoine, et d'après les rapports des gouverneurs elle n'a pu être jugée plus basse que: *près de la moyenne.*

Le tableau N:o 1 résume les multiples des grains divers par provinces: col. 2 froment d'hiver, col. 3 froment d'été, col. 4 seigle d'hiver, col. 5 seigle d'été, col. 6 orge, col. 7 avoine, col. 8 méteil, col. 9 pois, col. 10 fèves, col. 11 vesces, col. 12 sarrasin, col. 13 colza, col. 14 pommes de terre. Les autres colonnes (15-25) contiennent des appréciations sur la récolte de lin, de fourrage etc.

Les quantités reçues du foin sont très-minimes, mais celles de la paille sont assez bonnes. En général la fourrage est presque insuffisante.

Le tableau N:o 2 donne les quantités calculées de la récolte. Pour faciliter la comparaison, nous ajoutons aussi les chiffres des années précédentes:

	1874.	1875.	1876.	1877.
	H e c t o l i t r e s.			
Froment (col. 2 et 3)....	1,212,600	1,182,200	1,188,700	1,031,300
Seigle (col. 4 et 5)	7,014,300	7,202,500	6,815,800	5,780,600
Orge (col. 6)	4,394,700	5,707,000	5,015,900	4,670,300
Avoine (col. 7).....	10,964,800	17,292,100	14,426,600	16,814,900
Méteil (col. 8).....	1,523,900	2,047,700	1,858,500	1,863,700
Légumineuses (col. 9-11)	700,900	1,185,000	943,400	903,200
Sarrasin (col. 12).....	5,200	4,600	2,000	7,100
Colza (col. 13)	25,800	8,700	8,500	25,900
Pommes de terre (col. 14)	19,287,900	19,569,000	19,572,800	15,523,900

Le tableau Litt. A contient les relations, en pour-cent des grains récoltés, entre la récolte de 1877 et la moyenne des années 1874-1876.

Les données sur le poids moyen des céréales récoltés sont renfermées dans le tableau Litt. B; voici le poids par hectolitre:

	Moyenne de 1874-1876.	1877.
de froment.....	78,4 kilogr.	75,5 kilogr.
» seigle	72,2 »	67,3 »
» orge	63,0 »	57,5 »
» avoine.....	46,8 »	43,9 »
» méteil.....	55,2 »	50,8 »
» pois.....	80,6 »	76,8 »
» fèves.....	77,6 »	76,5 »
» vesces.....	74,9 »	77,8 »

Le poids total de tous les blés et légumineuses récoltés en 1874-1877 ainsi que leur valeur approximative ont été:

1874.....	15,018 mill. kilogr.	246 mill. francs
1875.....	20,170 »	330 »
1876.....	17,574 »	287 »
1877.....	16,364 »	267 »

